

másik két alapból pedig 20 forintnál kisebb és 50 frtnál nagyobb összeg nem adatik s csak kivételesen nyerhetnek 100, illetve 80 frtig terjedhető segélyt az olyan erdőtiszték és erdőszeti altiszték, kik állomásukat elveszítvén, vagyon és kereset nélkül maradtak vagy a kik betegség és munkaképtelenség miatt önfentartásukról nem gondoskodhatnak, s illetőleg az olyan özvegyek, kik férjüket ez évben veszítették el és vagyon vagy másnemű segély nélkül, legalább két kiskorú gyermekkel maradtak vissza, vagy végül az olyan árvák, kik atyjukat és anyjukat elveszítvén, minden vagyon és segély nélkül maradtak hátra.

Ezen feltételekhez képest felbivjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt folyamodványaikat legkésőbb folyó évi november hó 15.-éig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 10. szám, II. emelet) benyujtsák.

Budapest, 1895. évi szeptember hó.

A titkári hivatal.

Különfélék.

Aspidiatum Vaccinii Boche (*Lecanium Vaccinii*) Ezen paizstetű faj a fekete áfonyán fordul elő, még pedig csakis annak szárán.

Fehérszínű kagylóalakú paizsa, melynek hossza 1 mm, felső végén kihegyesedik; itt van a szívószerve is, melyet az áfonya szárába eresztve táplálkozik ennek nedveiből. A paizs majdnem selyempapír finomságú, tehát sokkal gyengébb, mint a többi rokonainak paizsa.

A megtámadott áfonyát Ó-Tátrafüredtől keletre mintegy 500 méter távolságban (1026 m. magasságban) Mülbach község erdejében egy 8 öl széles nyiladékbán találtam augusztus hó közepén.

Valószínűnek tartom, hogy a talált paizstetűk még

nincsenek kifejlődve, s így a fenti méret nem a teljes nagyságu paizstetűé.

A megtámadott terület csak 3—4 négyzetméternyi. Szorgos keresés daczára sem akadtam Ó- és Uj-Tátrafüred között egyebütt nyomára ezen paizstetűnek. Lelhelyén azonban oly nagy mértékben lepte meg az áfonyát, különösen egyes bokrokat, hogy fellépése ott tömegesnek mondható.

Hazánkban, a m. kir. rovar-tani állomás értesítése szerént, ez a faj még nem volt ismeretes, de külföldön is a ritkább fajhoz tartozik, mert az egész irodalomban csak Kaltenbach „Die Pflanzenfeinde“ czimü művében emlékezik meg pár sorban róla.

Jóllehet erdészetiileg mai napság még fontosságot nem lehet tulajdonítani ezen paizstetűnek, mégis további megfigyelése ugy elterjedését, mint életmódját illetőleg, nem lenne felesleges. (Közli: *Kiss F.*)

Bélrepedés a nagyobb méretü luczfenyő törzseknél általános, ugy, hogy 70 cm alsó átmérőn felül nem lehet fát találni, melynél az elő ne fordulna. Zsindelyt és fedőhasítványt (dranicza) készítő munkások az álló törzs megkopogtatásával az adott hangról könnyen felismerik a bélrepedt fát, s mint jól hasadót feldolgozásra nagyon szerelik.

A bélrepedés egyenesrostu szépnövésü lucznál az egész törzsön végig hatol.

Jegenyénél ritka, s ha előfordul is, inkább csak a törzs alsó részén.

A bélrepedt fa hasított áru készítésre kitünő, de metszett árura való feldolgozása nem gazdaságos.

Élettani okát e bajnak ohajtanám tudni.

(Közli: *Bodor Gy.*)

A vigályítást sűrű luczosokban ne bizzuk a természetre, de még pénzbeli áldozat árán is végeztessük magunk, ha egészséges, értékes állabot akarunk vágható korra nevelni.

Különösen a széldöntvények nyomán természetes vetényülésből keletkezett tulsűrű állabokra terjesszük ki fokozatosan a tulszárnyalt, állabképzéshez feleslegessé vált egyedeket, hogy a visszamaradó fák legkevésbé se sérüljenek meg.

Minden szakember előtt ismeretesek azok a gazdasági előnyök, melyek az okszerű vigályításból származnak. Mellözve tehát ezeket, vigályítás, illetve állabnevelés elmulasztásának káros következményei közül emlitek fel néhányat. Így a többek közt:

1. A tulsűrű állab úgy magassági, mint vastagsági növekvésében teljesen visszamarad a nagy verseny s a felette korlátolt táplálkozási viszonyok miatt*), úgy, hogy 50—60 éves kor mellett a fák alig érnek el lécz vagy karónyi nagyságot, holott gondozva már épületfát kellene szolgáltatniok. Az üzemterv szerénti vágáskorban (pl. 100 év) pedig a csekély faméreték miatt csak alárendelt választékokat nyerünk; ezt nehezen értékesíthetjük s kevés jövedelemmel. Nem gondozott állaboknál tehát feltétlenül magasabb fordát kell alkalmaznunk legalább 20—30 évvel, mint kellően ápoltaknál, ha kedvező értékesítés érdekében a piacz igényeihez akarunk alkalmazkodni.

2. Ha a tulszárnyalt egyedeket fokozatos vigá-

*) A táplálkozás (assimiláció), amint tudjuk, csak szabad légjárás, kellő világosság (és természetesen hő) mellett történhetik. Sűrű zárlat a légjárást, világosságot elzárja, a fő táplálkozó szervek, az erőteljes koronát képező ágak e miatt fiatal korban — midőn azokra legnagyobb szükség lenne — a törzsön elhálnak, csak a fa csucsára szorulnak; s így sem a vastagodás, sem a magassodás, sem a tömeg gyarapodás nem lesz rendes. *Közlő.*

lyítás után gondosan ki nem szedjük, ezek évről-évre elszáradnak, s midőn az állab így önmagától jutott vigályos állásba, a légmozgás benne szabadabb lesz, a száraz fák lassanként kidőlnek, s leesve a szomszédos előfákat lehorzsolják, megsértik. Ilyen kéreg lehorzsolás teljesen elég a felette kényes lucznál, hogy elbetegesedjék, s kihasználáskor a különben legszebb növésű egyed is csak selejtes árut adjon. Az ily módon elbetegesedett rész az összes fatömegnek — egy 90 éves állabban eszközölt próbafelvétel szerint — 20%-át teszi.

3. Ha az állab hosszas versengés után segítségünk nélkül jut vigályos állásba, uralkodó egyedei a vékony sudar törzs tetején rohamosan kezdik koronájukat kifejleszteni, hogy a versenyben szenvedett növekvési veszteséget pótolják.

A táplálkozás, s vele a hosszúsági és vastagsági növekvés megélénkül; a satnya gyökérzet*) fölé tulságos teher halmozódik, amit ha a hó vagy szélnyomás kissé fokoz, a gyökérzetnek csekély ellenálló képessége mellett mindjárt beáll az ez irányban kitettebb részeken az állabnak összerongálódása, hónyomás vagy széltörés által.

Meggondolva, hogy tiszta luczosainkban ily gyakori a hónyomás széltörés által okozott károsítás, s mily nagy mérvű az némely erdőségünkben, mindent idejében el kell követnünk arra nézve, hogy elejét vegyünk e károknak. S ép azért vigályítsuk is fiatal luczosainkat ahol szükség.

*) A fák rendes körülmények közt gyökérzetüket fiatal éveikben 20—25 éves korig terjesztik szét minden irányban s növesztik a legélénkebben.

Ha a tulságos záródás ez előtt az idő előtt jön létre, a gyökérzet nem fejlődhetik kellően, s ezen kívül ellenállásra sem lesz igénybe véve, mert a fák egymásban találhatnak támaszt; — tehát elsatnyul.

Kétszeres fatömeggel, egészséges anyaggal fogják azok fáradságunkat visszafizetni, s nem esnek oly könnyen a romboló elemek martalékává. (Közli: *Bodor Gy.*)

Megjelent új szakmunkák. Az ország ezeréves fennállásának megünneplése, mint lapunk ugyanezen rovatában már jeleztem, több nagyon érdekes és egyszersmind igen értékes munka kiadására adott alkalmat. Az eddig közölt könyvek sorában most ismét feljegyezhetek egyet, mely tartalmánál s céljánál fogva méltán mondható szakirodalmunk ez évi legbecsesebb termékének. Ez a mű az általánosan ismert nagystatisztikai munkának, mely „A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása” czimmal első kiadásban 1885-ben jelent meg, teljesen átdolgozott és meg bővített II. kiadása. (Kiadta: Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. minister. Szerkesztette: Dr. Bedő Albert földmivelésügyi m. kir. államtitkár.) A műnek e most megjelent II. kiadása az I. kiadástól tartalmának beosztását illetőleg semmiben sem tér el, úgy értve ezt, hogy a megtartott beosztás keretében azokat az adatokat tartalmazza, melyek az ország erdőgazdaságának állapotát a múlt 1895. év végére vonatkoztatva szemléltethetik, vagyis a II. kiadás adatai az I. kiadás adataival összehasonlítva, a közben lefolyt évtized változásainak, az ezalatt történt fejlődésnek képét szolgáltatják. E mellett azonban az új kiadásnak lényegesen bővebb tartalma van az első évnél, „..... amenyiben” — amint szerző az előszóban mondja — „ az első kiadás három kötetéhez egy negyedik, az állami kezelésbe vett községi és közbirtokossági erdők leírása, csatoltatott abból a célból, hogy a kincstári erdővagyon mellett megismertessék még ezeknek a hazánkban kiválóan nagy jelentőséggel bíró erdőknek állapota is E leírás csakis

azokról a községi és közbirtokos erdőkről szolgáltat részletesebb tájékozást, melyek kezelése az államerdészet vezetése alatt történik, mégis, miután ezek az erdők az ország említett erdeinek kerekszámában harmadát képezik s hazánk mindenik vidékére kiterjednek, az ismertető kép, melyet elénkbe tárnak, egész jogosultsággal mondható olyannak, mely a községek anyagi háztartásában nálunk jelentékeny hivatásra rendeltetett községi erdők viszonyairól országos szempontból is megfelelő tájékozást ad.“ — A munka térképmelléklete szintén teljesen az új adatok szerint van kidolgozva, különben az I. kiadásbeli térkép beosztásának megtartásával. A mű most is három — magyar, német és francia — nyelven jelent meg.

A „Magyar Erdészeti Oklevéltár“ című nagy munkának II. és III. kötete már szintén kikerült a sajtó alól s a megrendelőknek szét is küldetett. A II. kötet az 1743—1807-ig terjedő időkből való okmányokat, a III. pedig az 1807—1866-ig terjedő korszak erdészeti okmányait és az egész mű tartalmából összeállított és igen részletesen kidolgozott indexet tartalmazza.

Mind a két munkával behatóbban is foglalkozunk majd a „Könyvismertetés“ rovatban.

Ugyancsak az ezredév alkalmából jelent meg „A selmeczi m. kir. bányász- és erdész-akadémia ifjusági körének millenniumi emlékirata. (1763—1896).“ cím alatt az akadémiai ifjusági kör kiadásában egy kis, csinos munka, mely az akadémia történetéből azokat a momentumokat, azokat a vonásokat igyekszik összegyűjtve megörökíteni, melyek az akadémiai ifjuság életét jellemzik, úgy, hogy a könyv mintegy pótlékaul tekinthető Vadas Jenő erdőtanácsos, akadémiai tanár könyvének, melyről a múlt füzetben már megemlékeztünk s mely magának az aka-

démiának történetét tárgyalja. A „Millenniumi emlékirat“-ot Zivuska Jenő köri elnök szerkesztése mellett az ifjuság több tagja írta. A munka az akadémia történetének rövid vonásokban való megrajzolása után az összes igazgatók és tanárok névsorát közli s aztán áttér „Az akadémia ifjusági életének történeté“-re s e czim alatt igen sok érdekes feljegyzést tartalmaz a mult emlékeiből. Azután egyenkint leírja az „athléta-club“, a „segélyzőegylet“ s a különféle vidéki „körök“ történetét, — a könyvecske második fele pedig az ifjuság irodalmi (persze majdnem kizárólag szépirodalmi) tevékenységének ismertetésével s végül a selmeczi akadémia egyik érdekes specialitásának, az u. n. „Steingrube nagyközség“ eredeti társaságának megrajzolásával foglalkozik. — A munka mindenesetre érdekes összeállítású s kivált azok számára, kik az akadémiai életet maguk is átélték s kik előtt a könyvecske lapoztatása közben saját élményeinek derűsborus emlékei mind felélednek, sok jó órát tehet forgatása közben kellemessé. (A könyv megszerzésének feltételei közölve voltak lapunk f. é. VI. füzetének 477-ik oldalán. *(Sylvius.)*

Az „Erdészeti Zsebnaptár“ legújabb (1897. évi XVI.) évfolyama október hónap végével kerül ki a nyomdából. Az új évfolyam általában véve mindazokat a tudnivalókat, táblázatok s egyéb közleményeket tartalmazza — természetesen a szükséges pótlásokkal, kiegészítésekkel ellátva — mint a legutóbbi évfolyam; mindezek mellett azonban két új közleményt is tartalmaz, nevezetesen az erdőörök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályait megállapító utasítást, melyet a földművelésügyi m. kir. minister legutóbb kiadott; azután a magán (nem állami) erdők kezelésénél alkalmazásban levő erdőtisztek

statisztikai kimutatását, — eleget téve ezzel az augusztusban tartott országos erdészeti gyűlésen egyik szaktársunk által indítványképpen kifejezésre juttatott indítványnak. Ez a kimutatás természetesen a rendelkezésre állott idő rövidsége miatt s mivel a bejelentések ügyében kibocsátott felhívás egyes vidékekre nem is juthatott el, — most még nem mondható teljesnek, de már is sok adatot szolgáltat az érdeklődők számára.

Az 1000 frtos tanulmányi ösztöndíjat a földmivelésügyi ministerium az idén Tuzson János m. kir. erdőgyakornok, erd. akadémiái tanár-segédnek adományozta, azzal a kikötéssel, hogy az ösztöndíjban részesülőnek f. évi október hónaptól kezdve egy évet külföldön kell töltenie s ez idő alatt a müncheni egyetemen tanulmányoznia kell kiválóan az erdészeti növénytanak s e tudományág alaptudományainak s e mellett még az erdőtenyéztéstannak és erdővédelemnek körébe tartozó alapismereteket, másfelől tanulmányoznia kell a zürichi és mariabrunni kísérleti állomásokat s mindezekkel kapcsolatban Bajorország erdőgazdaságát. *(Sylvius)*

Kitüntetések az ezredéves kiállítás alkalmából. Őfelsége a király a személye körüli magyar minister előterjesztésére, az ezredéves országos kiállítás szervezése és rendezése körül szerzett kiváló érdemek méltánylásául, megengedte, hogy Bedő Albert államtitkárnak, Horváth Sándor főerdőtanácsosnak elismerése nyilváníttassék; továbbá: Tavi Gusztáv erdőtanácsosnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, Kondor Vilmos főerdésznek a koronás arany érdemkeresztet adományozta. (Budapesti Közlöny, 1896. évi 242. szám.)

Változások az erdészeti szolgálat körében.

A földmivelésügyi m. kir. minister kinevezte az állami erdőfelügyeleti személyzet létszámában kir. alerdőfelügyelőkké a IX. fizetési osztály III-ik fizetési fokozatába: Téglás Károly m. kir. erdészt a brassói kir. erdőfelügyelőséghez; Jausz Sándor m. kir. erdészt sz. t. b. a földmivelésügyi m. kir. ministerium erdőfelügyelőségi ügyosztályához és Cserny Győző m. kir. erdészt a nagyváradai kir. erdőfelügyelőséghez.